

تحلیل روان‌سنجی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در دانشجویان

سمیه محبی^۱، امید شکر^{۲*}، علی خدایی^۳

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۱/۰۸

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۰۷

چکیده

سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا یک ابزار شناخته‌شده جهانی برای اندازه‌گیری روش‌های مقابله با استرس قلمداد می‌شود. با این وجود، پژوهش درباره کاربردپذیری نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا هنوز در ابتدای راه است. پژوهش حاضر با هدف آزمون روان‌سنجی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا (CISS-SF؛ اندلر و پارکر، ۱۹۹۴) در بین گروهی از دانشجویان ایرانی انجام شد. در مطالعه همبستگی حاضر ۳۰۰ دانشجوی کارشناسی (۱۵۰ پسر و ۱۵۰ دختر) به نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا، مقیاس عزت‌نفس (SES، روزنبرگ، ۱۹۶۵) و فهرست عواطف مثبت و منفی (PANAS، واتسون، کلارک و تلگن، ۱۹۸۸) پاسخ دادند. به منظور تعیین روایی عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا از روش آماری تحلیل عامل تأییدی و به منظور بررسی همسانی درونی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا از ضرایب آلفای کرونباخ استفاده شد. همچنین، به منظور مطالعه روایی سازه نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا، ضرایب همبستگی بین سبک‌های مقابله با عزت‌نفس و عاطفه مثبت و منفی در دانشجویان گزارش شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی بر پایه نرم‌افزار AMOS نشان داد که در نمونه دانشجویان ایرانی ساختار سه عاملی CISS-SF شامل مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی با داده‌ها برازش مطلوبی داشت. نتایج مربوط به همبستگی بین سبک‌های مقابله با عزت‌نفس و عاطفه مثبت و منفی به طور تجربی از روایی سازه نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا حمایت کرد. مقادیر ضرایب همسانی درونی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای زیرمقیاس‌های مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۷۸، ۰/۷۹ و ۰/۷۹ به دست آمد. در

۱- کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲- استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) oshokri@yahoo.com

۳- استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور، کردستان، ایران.

مجموع، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی برای سنجش شیوه‌های مقابله‌ای در دانشجویان ایرانی ابزاری روا و پایا است.

کلیدواژه‌ها: تحلیل عاملی تاییدی، نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا، دانشجویان.

مقدمه

مقابله بیانگر روش‌هایی است که از طریق آنها افراد به تجارب استرس‌زا پاسخ می‌دهند و آن تجارب را مدیریت می‌کنند (لازاروس^۱، ۲۰۰۶). بر اساس مدل استرس — آسیب‌پذیری افسردگی^۲، تفاوت‌های فردی در شیوه‌های مقابله افراد متعاقب رویارویی آنها با موقعیت‌های استرس‌زا، تمایز یافتگی در پدیدایی یا عدم پدیدایی نشانه‌های افسردگی را در افراد تبیین می‌کند (هریس^۳، ۲۰۱۵؛ سارابانان، محمد و الیاس^۴، ۲۰۱۹)؛ بنابراین، مقابله به مثابه یک عامل مراقبتی^۵ در برابر پیامدهای آسیب‌زای بالقوه استرس، ایفای نقش می‌کند. نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد که شیوه مقابله در طول زمان از طریق یادگیری راهبردهای جدید و بهسازی راهبردهای پیشین، متحول می‌شوند (یین، وانگ، دانگ، ژانگ، لیانگ و وانگ^۶، ۲۰۱۷؛ مک‌کارتی^۷ و همکاران، ۲۰۱۸). مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد در طی دوران دانشجویی که تلاش برای پاسخدهی به مطالبات زندگی تحصیلی شامل امتحانات، پروژه‌های تحقیقاتی، تکالیف کلاسی، نمرات کم و روابط بین فردی ضعیف، دانشجویان را با سطوح متفاوتی از استرس روبرو می‌کند. راهبردهای مقابله‌ای یکی از اثرگذارترین سازوکارهای توضیح دهنده رجوع به رفتارهای تسهیل‌گر/بازدارنده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور و خطر فروافتادن در ورطه آسیب‌شناسی روانی، تلقی می‌شوند (صالح‌زاده،

1. Lazarus
2. diathesis-stress model of depression
3. Herres
4. Saravanan, Mohamad & Alias
5. protective factor
6. Yin, Wang, Zhang, Liang, Li, Zimmerman & Wang
7. McCarthy

شکری و فتح‌آبادی، ۱۳۹۶؛ لابرانگویی، مک انروی پتی، دیلاکس سستتوز و ادیت^۱، ۲۰۱۸؛ بانویلی روسی، ایوانس، ورنر فلیون، والرند و بوفارد^۲، ۲۰۱۷؛ گورکاوا و زلینیکوا^۳، ۲۰۱۸؛ اینس، ایلدریدجی، مانتگومری و گونزالز^۴، ۲۰۱۸؛ ساکفسکی، آستین، مستوراس، بیتن و اسبورنی^۵، ۲۰۱۲؛ بادیس کاپاک، ماجدا، زالیوسکا — پوچالا و کامینسکا^۶، ۲۰۱۶؛ گراوند، کوهی، سید کابلی و علیزاده، ۱۳۹۹). با توجه نقش تبیینی مفهوم مقابله در بافت رویارویی دانشجویان با تجارب استرس‌زا و تمایز یافتگی در پیامدهای مترتب بر این شیوه‌های مواجهه، دسترسی به ابزارهای برخوردار از ویژگی‌های فنی‌روایی و پایایی برای سنجش این واحد مفهومی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

مرور مبانی نظری و تجربی در قلمرو مطالعاتی مفهوم مقابله نشان می‌دهد که با توجه به تنوع و تعدد تحركات و موضع‌گیری‌های مفهومی متمرکز بر خاستگاه مفهومی سازه مقابله شامل مدل‌های حیوانی^۷ که در آن مدل‌ها، مقابله به عنوان اعمالی تلقی می‌شوند که ارگانیزم با هدف کاهش آسیب روانی/فیزیولوژیایی، شرایط محیطی مخرب را حل و فصل می‌کنند (میلر^۸، ۱۹۸۷) در برابر مدل‌های شناختی^۹ که در این مدل‌ها، مقابله بیانگر تلاش‌های رفتاری و شناختی برای مدیریت آن دسته از مطالبات درونی/برونی که از منابع در دسترس فرد فراتر ارزیابی می‌شوند (لازاروس، ۲۰۰۶) و تمیز مفهومی بین رویکردهای مواجهه‌محور و اجتنابی^{۱۰} که بر جهت‌گیری فرد نسبت به تحریکات تهدید کننده پیرامونی متمرکز است (کانر — اسمیت و فلاسچبارت^{۱۱}، ۲۰۰۷)، رویارویی بین مسیرهای پژوهشی

1. Labrague, McEnroe-Petite, De Los Santos & Edet
2. Bonneville-Roussy, Evans, Verner-Filion, Vallerand & Bouffard,
3. Gurková & Zeleníkova
4. Enns, Eldridge, Montgomery & Gonzalez
5. Saklofske, Austin, Mastoras, Beaton & Osborne
6. Bodys-Cupak, Majda, Zalewska-Puchała & Kamińska
7. animal models
8. Miller
9. cognitive models
10. approach and avoidance perspectives
11. Conner-Smith & Flascshbart

سبک‌های مقابله‌گرایی^۱ تمایلات گرایش محور نسبت به یک شیوه مقابله که در موقعیت‌های استرس‌زای مختلف نسبتاً پایدار است، در مقایسه با راهبردهای مقابله موقعیتی^۲ به مثابه پاسخ‌هایی منعطف نسبت به مطالبات موقعیتی و در نهایت، تمایزگذاری بین مفهوم‌سازی مقابله به عنوان یک صفت^۳ یا به عنوان یک حالت^۴، پیشینه تجربی متمرکز بر سنجش این واحد مفهومی را با تنوعی گریزناپذیر توسعه ابزارهای سنجش مختلف مانند مقیاس سبک رفتاری میلر^۵ (میلر، ۱۹۸۷)، سیاهه مقابله ماینز^۶ (کرانی و ایگلوف^۷، ۲۰۰۵)، سیاهه مقابله^۸ (کارور^۹، ۱۹۹۷) و سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا (اندلر و پارکر^{۱۰}، ۱۹۹۰، ۱۹۹۴، ۱۹۹۹) به عنوان مصادیقی از ابزارهای سنجش مبتنی بر رویکرد صفتی و نشانگر راهبرد مقابله‌ای^{۱۱} (امیر خان^{۱۲}، ۱۹۹۰) و پرسشنامه شیوه‌های مقابله^{۱۳} (فولکمن و لازاروس^{۱۴}، ۱۹۸۸) به عنوان مصادیقی از ابزارهای سنجش مبتنی بر رویکرد حالتی همراه ساخته است.

نسخه اصلی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا نخستین بار توسط اندلر و پارکر (۱۹۹۰) با شمول ۴۸ ماده، با هدف دسترسی به ابزاری عاری از محدودیت‌های روان‌سنجی برای سنجش مفهوم مقابله توسعه یافت. در نسخه اصلی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا که هر ۱۶ ماده آن به یکی از سه زیرمقیاس مقابله مسئله‌محور^{۱۵}، مقابله

1. dispositional coping styles
2. situational coping style
3. trait
4. state
5. Miller Behavioral Style Scale
6. Mainz Coping Inventory
7. Krohne & Egloff
8. COPE Inventory
9. Carver
10. Endler, Parker
11. Coping Strategy Indicator
12. Amirkhan
13. Ways of Coping Questionnaire
14. Folkman & Lazarus
15. task-oriented model

هیجان‌محور^۱ و مقابله اجتنابی^۲ تخصیص یافته‌اند، از افراد تقاضا می‌شود مشخص کنند که در مواجهه با یک موقعیت دشوار، استرس‌زا و ناراحت‌کننده به چه میزان از هر یک از شیوه‌های مختلف مقابله، استفاده می‌کنند (گرینوی، لوئیس، پارکر، کالو کرینویز، اسمیت و تری^۳، ۲۰۱۵). اگر چه نسخه اصلی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در زمره ابزارهای سنجش گرایشی قرار می‌گیرد، اما نسخه تجدیدنظر شده سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا - نسخه مقابله خاص موقعیت^۴ (اندلر و پارکر، ۱۹۹۴) با تاکید بر رویکردی بافتاری و شمول ۲۱ ماده، سه زیرمقیاس مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی را اندازه‌گیری می‌کند. در سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا - نسخه مقابله خاص موقعیت، از مشارکت کنندگان تقاضا می‌شود که بر اساس یک رخداد استرس‌زای مشخص به ماده‌های نسخه تجدیدنظر شده پاسخ دهند. مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد که تعداد زیادی از محققان، ویژگی‌های فنی روایی و پایایی نسخه اصلی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا و نسخه تجدیدنظر شده آن را مطالعه کرده‌اند (لی، لیو، هو و جین^۵، ۲۰۱۷؛ رافنسون، اسماری، ویندل، میرس و اندلر^۶، ۲۰۰۶؛ کاسوی، اندلر، سدلر و دیری^۷، ۲۰۰۷؛ مک‌ویلیامز، کاکس و اینس^۸، ۲۰۰۳؛ هارت^۹ و همکاران، ۲۰۱۱؛ برنرز، کالر، استاپرت، وادی و هاگتن^{۱۰}، ۲۰۱۴؛ گرینی^{۱۱}، ۲۰۱۳؛ چوی^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۷؛ بويسان^{۱۳}، ۲۰۱۲؛

-
1. emotion-oriented model
  2. avoidance-oriented model
  3. Greenaway, Louis, Parker, Kalokerinosl, Smith & Terry
  4. CISS Situation-Specific Coping (CISS-SSC)
  5. Li, Liu, Hu & Jin
  6. Rafnsson, Smari, Windle, Mears & Endler
  7. Cosway, Endler, Sadler & Deary
  8. McWilliams, Cox & Enns
  9. Hurt
  10. Brands, Köhler, Stapert, Wade & Heugten
  11. Greene
  12. Choi
  13. Boysan

تا کاجیشی، ساکاتا و کیتامورا^۱، ۲۰۱۴؛ راملی، مود، خالید و روسنانی^۲، ۲۰۰۸؛ ساکاتا، تا کاجیشی و کیتامورا^۳، ۲۰۱۳؛ پارک، کیم و نو^۴، ۲۰۰۰).

در مطالعه رافنسسن و همکاران (۲۰۰۶) که با هدف تحلیل روان‌سنجی نسخه اصلی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در نمونه‌ای از نوجوانان ایسلندی انجام شد، نتایج مدل‌های تحلیل عامل تأییدی چند گروهی^۵ با تاکید بر هم‌ارزی جنسی^۶ ساختار عاملی نسخه اصلی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا، ضمن تاکید بر تشابه مختصات فنی سیاهه در دو جنس، شواهدی در دفاع از فراجنسیتی بودن منطق تثوریک ابزار مزبور به‌طور تجربی فراهم کرد. علاوه بر این، نتایج این مطالعه با تمرکز بر الگوی پراکندگی مشترک بین رگه‌های شخصیتی روان‌آزرده‌گرایی و برون‌گردی با زیرمقیاس‌های نسخه اصلی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا، شواهدی در دفاع از روایی سازه آن فراهم کرد. در مطالعه بویسان (۲۰۱۲) نیز که با هدف تحلیل مشخصه‌های روان‌سنجی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا — نسخه مقابله خاص موقعیت (نسخه کوتاه ۲۱ ماده‌ای) در گروهی از دانشجویان ترکیه‌ای انجام شد، نتایج تحلیل عاملی تأییدی با تکرار ساختار سه عاملی مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی، از روایی عاملی نسخه تجدیدنظر شده سیاهه به‌طور تجربی حمایت کرد. علاوه بر این، در این مطالعه ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۷۲، ۰/۷۷ و ۰/۷۴ به دست آمد. همچنین، مقادیر ضرایب همبستگی آزمون بازآزمون برای زیرمقیاس‌های مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۷۹، ۰/۷۵ و ۰/۶۶ به دست آمد. در نهایت، الگوی پراکندگی مشترک بین نمرات زیرمقیاس‌های نسخه

۱. Takagishi, Sakata & Kitamura

۲. Ramli, Mohd, Khalid & Rosnani

۳. Sakata, Takagishi & Kitamura

۴. Park, Kim & Noh

۵. multigroup confirmatory factor analysis

۶. gender equivalence

تجدیدنظر شده سیاهه مقابله خاص موقعیت با نمرات عاطفه مثبت و منفی و رضامندی از زندگی، از روایی سازه سیاهه به‌طور تجربی حمایت کرد.

بر اساس آنچه گفته شد، محققان در مطالعه حاضر همسو با شواهد تجربی از یک سوی، با تاکید بر ظرفیت‌های تفسیری غیرقابل انکار راهبردهای مقابله‌ای دانشجویان در بافت مدیریت مطالبات موقعیت‌های پیشرفت و از دیگر سوی، فقر اطلاعاتی پیرامون مشخصه‌های روان‌سنجی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا، تحلیل روان‌سنجی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا را در گروهی از دانشجویان هدف قرار داده‌اند.

روش

مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود که بر ماتریس کواریانس مبتنی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شهید بهشتی در نیمسال نخست سال تحصیلی ۹۶-۹۷ تشکیل دادند. نمونه مطالعه حاضر شامل ۳۰۰ دانشجو (۱۵۰ پسر و ۱۵۰ دختر) بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. طبق دیدگاه کلاین (۲۰۰۵) در مطالعاتی که با هدف تحلیل ساختار عاملی ابزارهای سنجش انجام می‌شوند، بین حداقل ۵ تا حداکثر ۲۰ مشارکت‌کننده به ازای هر ماده آزمون باید انتخاب شوند. در مطالعه حاضر، بر اساس منطق پیشنهادی کلاین^۱ (۲۰۰۵) از قاعده ۱۴ به ۱ استفاده شد.

ابزار پژوهش: در این پژوهش از سه ابزار شامل مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ، فهرست عواطف مثبت و منفی و نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا استفاده شد که به ویژگی روانسنجی آنها می‌پردازیم.

مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ (روزنبرگ، ۱۹۶۵). روزنبرگ^۲ (۱۹۶۵) با هدف سنجش قضاوت‌های خودارزشیابانه افراد درباره خویشتن، مقیاس عزت‌نفس را توسعه داد. در نسخه

1. Kline

2. Rosenberg

۱۰ ماده‌ای مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ از مشارکت کنندگان تقاضا می‌شود که بر روی یک طیف چهار درجه‌ای از کاملاً موافق (۴) تا کاملاً مخالف (۱) به هر یک از گویه‌ها پاسخ دهند. در مقیاس ۱۰ ماده‌ای، با افزایش نمره افراد، نمره قضاوت‌های خودارزشیابانه آنها نیز افزایش نشان می‌دهد. نتایج مطالعات مختلف از مختصات فنی روایی و پایایی نسخه فارسی مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ به‌طور تجربی حمایت کرده‌اند (رجبی و بهلول، ۱۳۸۶). در مطالعه رجبی و بهلول (۱۳۸۶) نتایج ضرایب همسانی درونی ماده‌های نسخه ۱۰ ماده‌ای مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ برای کل نمونه دانشجویان و دانشجویان پسر و دختر به ترتیب برابر با ۰/۸۴، ۰/۸۷ و ۰/۸۰ به دست آمد. در این مطالعه، ضرایب همبستگی بین هر یک از ماده‌های مقیاس با نمره کل ماده‌ها از ۰/۵۶ تا ۰/۷۲ متغیر به دست آمد که همه آن ضرایب در سطح ۰/۰۰۱ از لحاظ آماری معنادار بودند. نتایج تحلیل عاملی با استفاده از روش عامل‌یابی محور اصلی و به کمک چرخش پروماکس نشان داد که ساختار عاملی مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ از دو عامل صلاحیت و شایستگی شخصی و رضامندی از خویشتن، تشکیل شده است. علاوه بر این، الگوی پراکندگی مشترک بین مقیاس عزت‌نفس با مقیاس وسواس مرگ به‌طور تجربی از روایی و اگرایی مقیاس حمایت کرد. در مطالعه حاضر، ضریب همسانی عامل کلی عزت‌نفس روزنبرگ ۰/۷۲ به دست آمد.

فهرست عواطف مثبت و منفی^۱ (PANAS، واتسون، کلارک و تلگن^۲، ۱۹۸۸). به‌منظور بررسی بُعد عاطفی بهزیستی ذهنی بر اساس فهرست عواطف مثبت و منفی (واتسون و همکاران، ۱۹۸۸) از صفت‌های خلقی بیست‌تایی استفاده شد. گویه‌های PANAS هیجان‌ها و احساسات مختلفی را توصیف می‌کنند و هر یک در یک مقیاس عواطف مثبت و یا یک مقیاس عواطف منفی گروه‌بندی می‌شوند. شرکت‌کنندگان تمام گویه‌ها را بر روی یک مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت پاسخ می‌دهند. در این طیف عدد ۱ نشان دهنده عدم تجربه هیجان و عدد ۵ بیانگر تجربه بسیار زیاد هیجان است. برای هر آزمودنی نمره کلی عاطفه مثبت از طریق جمع نمره‌های شرکت‌کننده در هر یک از ده صفت توصیفگر

1. Positive and Negative Affect Schedule (PANAS)
2. Watson, Clark & Tellegen

هیجان‌های مثبت شامل علاقه‌مند^۱، هیجان‌زده^۲، نیرومند^۳، مشتاق^۴، سربلند^۵، هوشیار^۶، خوش ذوق^۷، مصمم^۸، متوجه^۹، فعال^{۱۰} و نمره کلی عاطفه منفی، از طریق جمع نمره‌های شرکت‌کننده در هر یک از ده صفت توصیفگر هیجان‌های منفی شامل پریشان^{۱۱}، ناراحت^{۱۲}، گناه‌کار^{۱۳}، وحشت‌زده^{۱۴}، متخاصم^{۱۵}، تحریک‌پذیر^{۱۶}، شرمسار^{۱۷}، عصبی^{۱۸}، بیقرار^{۱۹}، ترسان محاسبه می‌شود. در پژوهش شکرری (۱۳۸۸) همسو با نتایج مطالعه واتسون و همکاران (۱۹۸۸) — که با هدف آزمون ساختار عاملی فهرست عواطف مثبت و منفی و با استفاده از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی انجام شد — ساختار دو عاملی PANAS، در بین دانشجویان ایرانی و سوئدی، تأیید شد. در مطالعه شکرری (۱۳۸۸) در دانشجویان ایرانی، ضرایب آلفای کرانباخ مقیاس‌های فهرست عواطف مثبت و منفی به ترتیب برابر با ۰/۸۰ و ۰/۷۷ و در بین دانشجویان سوئدی به ترتیب برابر با ۰/۷۶ و ۰/۷۶ به دست آمد. در مطالعه شکرری، گودرزی و شریفی (۱۳۹۳) که با هدف آزمون تغییرناپذیری عاملی نسخه فارسی فهرست عواطف مثبت و منفی در دانشجویان دختر و پسر انجام شد، نتایج تحلیل‌های گروهی منفرد در دو جنس نشان داد که الگوی اندازه‌گیری دو عاملی مشتمل بر عواطف مثبت و منفی با داده‌ها برازش قابل قبولی را نشان دادند. علاوه بر

1. interested
2. excited
3. strong
4. enthusiastic
5. proud
6. alert
7. inspired
8. determined
9. attentive
10. active
11. distressed
12. upset
13. guilty
14. scared
15. hostile
16. irritable
17. ashamed
18. nervous
19. jittery

این، بر اساس الگوی دو عاملی، نتایج تحلیل چندگروهی نشان داد که در نسخه فارسی فهرست عواطف مثبت و منفی، مشخصه تغییرناپذیری عاملی در دو جنس شامل تغییرناپذیری باقیمانده‌های اندازه‌گیری، کواریانس‌های ساختاری و وزن‌های اندازه‌گیری بود. در مطالعه شگری و همکاران (۱۳۹۳)، ضرایب آلفای کرانباخ مقیاس‌های فهرست عواطف مثبت و منفی به ترتیب برابر با ۰/۸۰ و ۰/۸۱ به دست آمد. در مطالعه حاضر، ضرایب همسانی درونی مقیاس‌های عاطفه مثبت و منفی به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۷۴ به دست آمد.

نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا (CISS-SF، اندلر و پارکر، ۱۹۹۴). اندلر و پارکر (۱۹۹۴) با هدف تاکید بر مواضع فکری رویکرد بافت‌محور در قلمرو مطالعاتی سبک‌های مقابله، نسخه تجدیدنظر شده سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا - نسخه مقابله خاص موقعیت را با شمول ۲۱ ماده و تخصیص ۷ ماده به هر یک از سه زیرمقیاس مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی، توسعه دادند. در سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا - نسخه مقابله خاص موقعیت، از مشارکت کنندگان تقاضا می‌شود که بر اساس یک رخدادهای استرس‌زای مشخص به ماده‌های نسخه تجدیدنظر شده بر روی یک طیف پنج درجه‌ای از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) پاسخ دهند. نتایج مطالعات مختلف از مشخصه‌های فنی روایی و پایایی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا به‌طور تجربی حمایت کرده‌اند (اندلر و پارکر، ۱۹۹۴، ۱۹۹۹؛ بویسان، ۲۰۱۲؛ کالسیک، ریچکین، هنیگاون و دیگران، ۲۰۰۶). در این مطالعه، ضرایب همسانی درونی سه زیرمقیاس مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۷۸، ۰/۷۹ و ۰/۷۹ به دست آمد.

شیوه اجرا: در این مطالعه، برای آماره‌سازی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای دانشجویان ایرانی از روش ترجمه مجدد^۲ استفاده شد. بنابراین، به‌منظور استفاده از نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای دانشجویان ایرانی، نسخه

1. Calsbeek, Rijken, Bekkers, Henegouwen & Dekker
2. back translation

انگلیسی آن برای نمونه دانشجویان ایرانی به زبان فارسی ترجمه شد. برای این منظور، با هدف حفظ هم‌ارزی زبانی و مفهومی، نسخه فارسی به کمک یک فرد دوزبانه دیگر به انگلیسی برگردانده شدند (مارسلا و لئونگ^۱، ۱۹۹۵). در ادامه، دو مترجم درباره تفاوت موجود بین نسخه‌های انگلیسی بحث کردند و از طریق «فرایند مرور مکرر^۲» این تفاوت‌ها به حداقل ممکن کاهش یافت. بر این اساس، ترادف معنایی نسخه ترجمه شده با نسخه اصلی به دقت بررسی شد. در نهایت، سه نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه روایی محتوا و تطابق فرهنگی این پرسشنامه را مطالعه و تایید کردند.

منطق تحلیل داده‌ها. در این مطالعه، تحلیل داده‌ها بر پایه نظریه کلاسیک تست انجام شد. ابقا یا حذف مواد نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای دانشجویان ایرانی به اتکای مشخصه‌های آماری تحلیل عاملی صورت گرفت. در این مطالعه برای استفاده از تحلیل عامل تأییدی از روش بیشینه درست‌نمایی^۳ برای برآورد مدل و همسو با پیشنهاد میرز، گامست و گارینو^۴ (۲۰۰۶) به منظور ارائه یک ارزیابی جامع از برازش الگو از شاخص مجذور خی (χ^2)، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص برازش مقایسه‌ای^۵ (CFI)، شاخص نیکویی برازش^۶ (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی^۷ (AGFI) و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب^۸ (RMSEA) استفاده شد. همسو با نتایج مطالعات اندلر و پارکر (۱۹۹۴، ۱۹۹۹)، بویسان (۲۰۱۲) و کالسیک و همکاران (۲۰۰۳) در این مطالعه نیز الگوی اندازه‌گیری مشتمل بر سه زیرمقیاس مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی را به عنوان الگوی مفروض ارجح انتخاب و آزمون شد.

نتایج

1. Marsella, & Leong
2. iterative review process
3. maximum likelihood
4. Meyers, Gamst & Guarino
5. Comparative Fit Index (CFI)
6. Goodness of Fit Index (GFI)
7. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)
8. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

جدول ۱ اندازه‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار و شاخص‌های چولگی و کشیدگی ماده‌های نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا را در نمونه دانشجویان نشان می‌دهد.

جدول ۱. اندازه‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار و شاخص‌های چولگی و کشیدگی ماده‌های

CISS-SF

کشیدگی	چولگی	انحراف معیار	میانگین	ماده‌ها
-۰/۲۳	-۰/۵۷	۰/۹۴۶	۳/۸۹	۱- روی مسئله متمرکز می‌شوم و با دقت فکر می‌کنم که چگونه آن را حل نمایم.
-۰/۷۳	۰/۰۷	۱/۱۱	۲/۹۵	۲- خودم را به خاطر قرار گرفتن در چنین موقعیتی سرزنش می‌کنم.
-۰/۲۸	-۰/۶۰	۰/۹۷	۳/۸۵	۳- ابتدا چیزهایی را که برایم مهمتر هستند را مشخص می‌کنم و سپس آنها را انجام می‌دهم.
-۰/۹۸	-۰/۰۶	۱/۲۳	۳/۰۱	۴- اغلب با یک وعده غذا یا خوراکی دلخواه به خودم پاداش می‌دهم.
-۰/۴۸	-۰/۱۰	۱/۰۵	۳/۲۱	۵- از اینکه مبادا نتوانم با مسئله مقابله نمایم، مضطرب می‌شوم.
-۰/۱۳	-۰/۵۰	۱/۰۱	۳/۵۷	۶- درباره استفاده از روشی که به کمک آن مسائل مشابه را حل نموده‌ام، فکر می‌کنم.
-۰/۶۵	-۰/۰۰۹	۱/۰۶	۳/۰۳	۷- از این که در مواجهه با این موقعیت بیش از حد هیجانی بوده‌ام، خودم را سرزنش می‌کنم.
-۰/۶۴	۰/۱۲	۱/۲۷	۲/۷۵	۸- برای صرف غذا یا یک خوراکی، بیرون می‌روم.
-۰/۹۴	-۰/۲۱	۱/۲۴	۳/۱۱	۹- برای خودم چیزی خرید می‌کنم.
-۰/۷۹	-۰/۰۸	۱/۱۷	۳/۱۴	۱۰- خودم را به خاطر ندانم‌کاری سرزنش می‌کنم.

۰/۱۶	-۰/۳۸	۰/۹۶	۳/۵۲	۱۱- ابتدا سعی می‌کنم که موقعیت دشوار و پرتنش را درک کنم.
۰/۵۲	-۰/۱۹	۱/۰۱	۳/۴۴	۱۲- بلافاصله به منظور مقابله با موقعیت دشوار برای انتخاب یک روش مناسب اقدام می‌کنم.
۰/۹۳	-۰/۲۵	۱/۸۵	۴/۴۰	۱۳- درباره آنچه اتفاق افتاده فکر می‌کنم و می‌کوشم از اشتباهاتم پند بگیرم.
۰/۱۴	-۰/۴۶	۰/۹۸	۳/۶۸	۱۴- آرزو می‌کنم کاش می‌توانستم یا آنچه را که اتفاق افتاده عوض کنم یا احساس خود را نسبت به آن، تغییر دهم.
۰/۷۷	-۰/۲۹	۱/۱۷	۳/۲۰	۱۵- به ملاقات یکی از دوستانم می‌روم.
۰/۸۴	-۰/۲۲	۱/۲۱	۳/۲۲	۱۶- سعی می‌کنم وقتم را با فرد خاصی بگذرانم.
۰/۳۵	-۰/۳۸	۱/۰۱	۳/۶۳	۱۷- روی نقاط ضعف خود متمرکز می‌شوم و به آنها فکر می‌کنم.
۰/۵۳	-۰/۳۰	۱/۰۵	۳/۵۳	۱۸- قبل از هر واکنشی، مسئله را از زوایای مختلف تجزیه و تحلیل می‌کنم.
۰/۷۹	-۰/۱۳	۱/۳۱	۳/۱۳	۱۹- به یکی از دوستانم تلفن می‌زنم.
۰/۸۶	-۰/۲۰	۱/۱۵	۳/۱۹	۲۰- عصبانی می‌شوم.
۰/۶۱	-۰/۰۶	۱/۱۳	۳/۰۳	۲۱- کاری می‌کنم که برای مدتی از آن موقعیت دشوار و پرتنش دور شوم.

در مطالعه حاضر، قبل از تحلیل داده‌ها به کمک روش آماری تحلیل عاملی تاییدی، همسو با پیشنهاد کلاین (۲۰۰۵) و میرز و همکاران (۲۰۰۶) مفروضه‌های بهنجاری تک‌متغیری - به کمک برآورد مقادیر چولگی و کشیدگی بهنجاری چندمتغیری و مقادیر پرت - از طریق روش فاصله ماهالانوبیس^۱ و داده‌های گمشده - به کمک روش بیشینه انتظار^۲ - آزمون و تایید شدند. علاوه بر این، در این مطالعه، نتایج مربوط به پراکندگی مشترک بین متغیرهای

1. Mahalanobis distance
2. expectation maximization

مشاهده شده، نشان می‌دهد که مفروضه‌های خطی بودن و هم‌خطی چندگانه رعایت شده است. در ادامه، همسو با مطالعات اندلر و پارکر (۱۹۹۴، ۱۹۹۹)، بويسان (۲۰۱۲) و کالسیک و همکاران (۲۰۰۳) با هدف آزمون برازندگی الگوی اندازه‌گیری مفروض سه‌عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا با داده‌های مشاهده در نمونه دانشجویان، از روش آماری تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. به بیان دیگر، در این مطالعه، به کمک تحلیل عاملی تأییدی و با استفاده از نرم‌افزار آموس نسخه ۱۸، مدل سه‌عاملی مفروض نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا آزمون شد. علاوه بر این، در مطالعه حاضر برای برآورد مدل اندازه‌گیری از روش بیشینه درست‌نمایی نیز استفاده شد.

نتایج مربوط به شاخص‌های برازش مدل سه‌عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای هر یک از شاخص‌های پیشنهادی میرز و همکاران (۲۰۰۶) شامل شاخص مجذور خی (χ^2)، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی (AGFI) و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) به ترتیب برابر با ۵۸۳/۴۴، ۳/۱۴، ۰/۸۵، ۰/۸۵، ۰/۸۳ و ۰/۰۸۵ به دست آمد (شکل ۱). بر اساس منطق پیشنهادی میرز و همکاران (۲۰۰۶) واحد مقداری اندازه‌های نیکویی برازش بر عدم مقبولیت برازندگی مدل پیشنهادی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا (با شمول سه عامل مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی) با داده‌های جمع‌آوری شده دلالت دارد. طبق دیدگاه وستون و گاری^۱ (۲۰۰۶) از آنجا که کمتر مدل مفروضی، برازشی کامل با داده‌ها نشان می‌دهد، بنابراین، در این مطالعه نیز با انتخاب گام اصلاح مدل و از طریق ایجاد چند مسیر کواریانسی بین باقیمانده‌های خطا برای زوج ماده‌های نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا، بر بهبود برازندگی مدل پیشنهادی با داده‌ها کمک می‌شود. البته، همسو با دیدگاه میرز و همکاران (۲۰۰۶) از آنجا

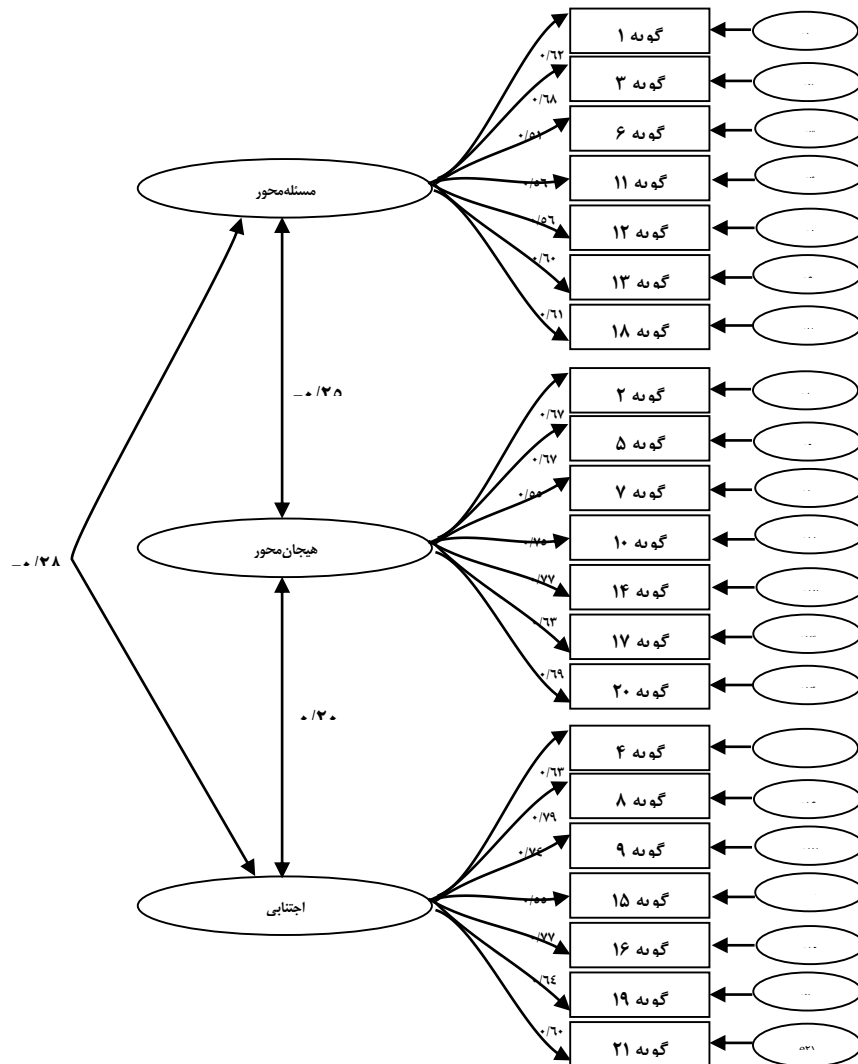
---

1. weston & Gore

که استفاده از گام اصلاح مدل نیازمند توجه نظری است، در این مطالعه نیز محققان با رعایت ملاحظات تئوریک توجیه‌کننده انتخاب گام اصلاح مدل، از طریق ایجاد کواریانس بین باقیمانده‌های خطا برای مدل پیشنهادی، آن مدل را اصلاح کردند (شکل ۲). نتایج در این بخش نشان می‌دهد که برای متغیر مکنون مقابله مسئله محور، از طریق ایجاد کواریانس بین باقیمانده‌های خطا برای ماده‌های «۱ و ۳»، «۱ و ۷» و «۵ و ۷»، برای متغیر مکنون مقابله هیجان محور، از طریق ایجاد کواریانس خطا برای ماده‌های «۸ و ۱۰»، «۱۰ و ۱۲»، «۱۱ و ۱۲» و «۱۳ و ۱۴» و در نهایت، برای متغیر مکنون مقابله اجتنابی، از طریق ایجاد کواریانس خطا برای ماده‌های «۱۵ و ۱۶»، «۱۷ و ۲۱»، «۱۸ و ۱۹» و «۲۰ و ۲۱» و در مجموع، ۱۱ واحد کاهش در درجه آزادی، مقدار ۲۸۲/۵۴ واحد از مجذورخی مدل اصلاح شده کاهش یافت (جدول ۲).

جدول ۲. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی اندازه‌گیری مفروض CISS-SF

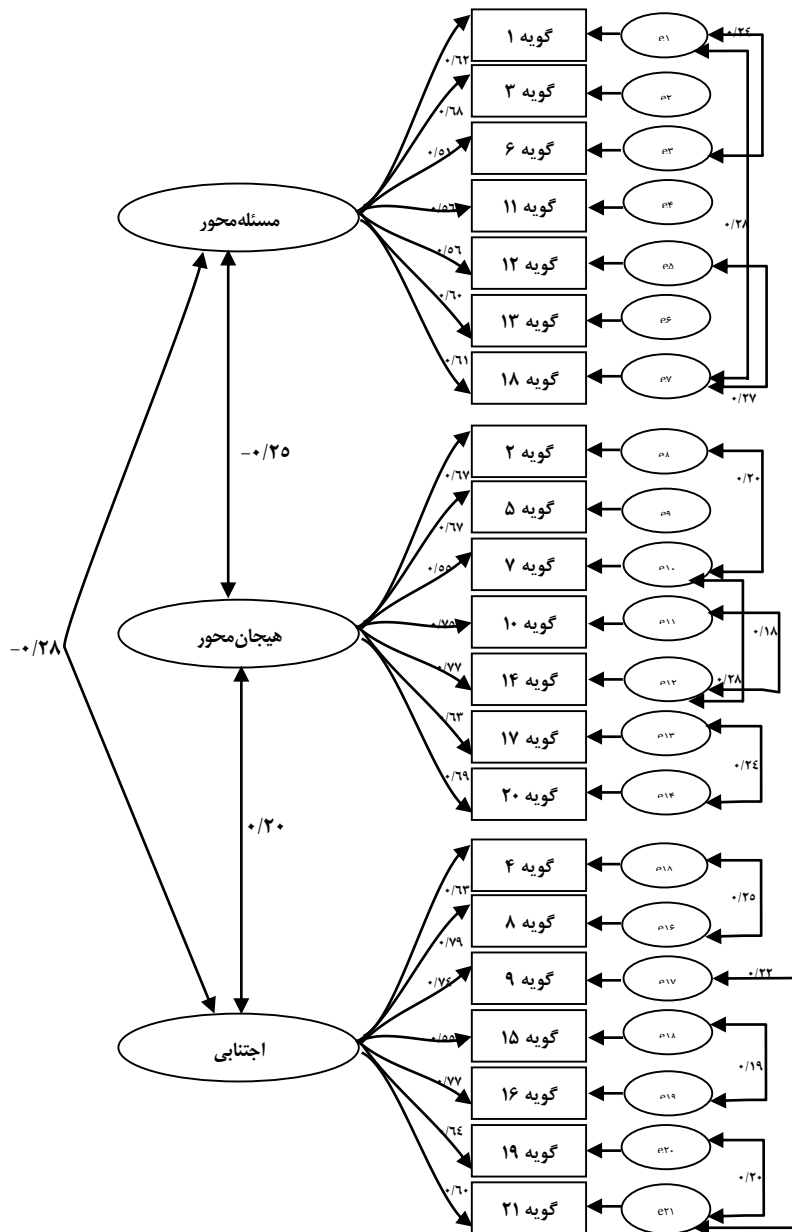
RMSEA	CFI	AGFI	GFI	χ^2/df	df	χ^2	
۰/۰۸۵	۰/۸۵	۰/۸۳	۰/۸۵	۳/۱۴	۱۸۶	۵۸۳/۴۴	مدل قبل از اصلاح
۰/۰۴۹	۰/۹۴	۰/۹۰	۰/۹۳	۱/۷۲	۱۷۵	۳۰۰/۹۰	مدل بعد از اصلاح

شکل ۱. تحلیل تاییدی ساختار سه عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا قبل از

اصلاح

شکل ۲. تحلیل تاییدی ساختار سه عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس زا بعد

از اصلاح

شکل‌های ۱ و ۲ نتایج مربوط به وزن‌های رگرسیونی ساختار سه عاملی مدل اندازه‌گیری نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای دانشجویان ایرانی را قبل و بعد از اصلاح مدل پیشنهادی نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که برای ساختار مشتمل بر سه عامل مقابله مسئله محور، مقابله هیجان محور و مقابله اجتنابی، جمع وزن‌های رگرسیونی از لحاظ آماری معنادارند ($P < 0/001$). در شکل ۲، ضرایب رگرسیونی برای متغیر مکنون مقابله مسئله مدار ۰/۵۱ تا ۰/۶۸، ضرایب رگرسیونی برای متغیر مکنون مقابله هیجان محور بین ۰/۵۵ تا ۰/۷۵ و در نهایت، ضرایب رگرسیونی برای متغیر مکنون مقابله اجتنابی بین ۰/۵۵ تا ۰/۷۹ به دست آمد. علاوه بر این، در مطالعه حاضر، همسو با یافته‌های اندلر و پارکر (۱۹۹۴، ۱۹۹۹)، بويسان (۲۰۱۲) و کالسیک و همکاران (۲۰۰۳)، الگوی پراکندگی مشترک بین عامل‌های زیربنایی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای دانشجویان ایرانی، شواهدی در دفاع از ساختار سه عاملی این مقیاس فراهم آورد. در مطالعه حاضر، همبستگی بین زوج عامل‌های مقابله مسئله محور و مقابله هیجان محور ($r = -0/25 p < 0/001$)، مقابله مسئله محور و مقابله اجتنابی ($r = -0/28 p < 0/001$) و در نهایت، مقابله هیجان محور و مقابله اجتنابی بود ($r = 0/20 p < 0/001$).

روایی سازه CISS-SF. در این مطالعه، به منظور آزمون روایی سازه نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا برای دانشجویان ایرانی، همبستگی بین نمرات آنها در سه عامل مقابله مسئله محور، مقابله هیجان محور و مقابله اجتنابی با نمرات عزت نفس و عاطفه مثبت و منفی دانشجویان گزارش شد. نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که همبستگی بین نمرات مقابله مسئله محور با عزت نفس و عاطفه مثبت، مثبت و معنادار و با نمرات عاطفه منفی، منفی و معنادار بود. همچنین، نتایج نشان می‌دهد که همبستگی بین نمرات مقابله هیجان محور و مقابله اجتنابی با عزت نفس و عاطفه مثبت، منفی و معنادار و با نمرات عاطفه منفی، مثبت و معنادار بود. به طور کلی، الگوی پراکندگی مشترک بین متغیرهای مکنون مقابله مسئله محور، مقابله

هیجان‌محور و مقابله اجتنابی با عزت‌نفس و عاطفه مثبت و منفی در دانشجویان، از روایی سازه نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا به‌طور تجربی حمایت کرد.

جدول ۳. ماتریس همبستگی سبک‌های مقابله با عزت‌نفس و عاطفه مثبت و منفی

مقابله مسئله‌محور	مقابله هیجان‌محور	مقابله اجتنابی	
۰/۱۸**	-۰/۴۹**	-۰/۱۵*	عزت‌نفس
۰/۴۴**	-۰/۲۸**	-۰/۱۳*	عاطفه مثبت
-۰/۱۹**	۰/۵۹**	۰/۱۵*	عاطفه منفی

* $P < .05$ ** $P < .01$

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف آزمون ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در گروهی از دانشجویان ایرانی انجام شد. نتایج روش‌های تحلیل عاملی تاییدی همسو با نتایج مطالعات اندلر و پارکر (۱۹۹۴، ۱۹۹۹)، بويسان (۲۰۱۲)، جو^۱ (۲۰۰۰)، کوهان، جانگ و استین^۲ (۲۰۰۶)، تاکاجیشی و همکاران (۲۰۱۴)، پارک و همکاران (۲۰۰۰)، راملی و همکاران (۲۰۰۸)، ساکاتا و همکاران (۲۰۱۳) و کالسبیگ و همکاران (۲۰۰۳) از ساختار سه‌عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا شامل مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی به‌طور تجربی حمایت کرد. علاوه بر این، الگوی کیفی پراکندگی مشترک بین زیرمقیاس‌های نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا شامل مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی با عزت‌نفس و عاطفه مثبت و منفی دانشجویان، به‌طور تجربی از روایی سازه نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا حمایت کرد. در نهایت، در مطالعه حاضر، ارزش عددی ضرایب همسانی درونی برای زیرمقیاس‌های نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا نشان داد که نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا از پایایی لازم برخوردار است.

1. Jo

2. Cohan, Jang & Stein

تشابه نتایج مطالعه حاضر با یافته‌های مطالعات اندلر و پارکر (۱۹۹۴، ۱۹۹۹)، پارکر و اندلر^۱ (۲۰۰۶)، بویسان (۲۰۱۲) و کالسیک و همکاران (۲۰۰۳) درباره ساختار عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا نشان می‌دهد که توان تفسیری منطق نظری زیربنایی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا فرابافتاری است. به بیان دیگر، تشابه ساختار عاملی نسخه فارسی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در گروه دانشجویان ایرانی با نسخه اصلی این ابزار، ضمن تاکید بر قابلیت کاربردپذیری منطق نظری زیربنایی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در گروه‌های نمونه مختلف، نشان می‌دهد که ساختار زیربنایی اصلی و سازوکارهای علی نظری تبیین‌کننده شیوه‌های رویارویی با تجارب استرس‌زا در موقعیت‌های تحصیلی، از اصول کلی متشابه‌ای پیروی می‌کند. به بیان دیگر، نتایج پژوهش حاضر همسو با نتایج مطالعات اندلر و پارکر (۱۹۹۴، ۱۹۹۹)، بویسان (۲۰۱۲) و کالسیک و همکاران (۲۰۰۳) تاکید می‌کند که از لحاظ ساختاری، الگوی پیشنهادی در بین زیرگروه‌های مختلف از توان لازم برای توصیف و تبیین نقش غیرقابل انکار شیوه‌های ارجح مدیریت و پاسخدهی به تجارب استرس‌زا در محیط‌های تحصیلی برخوردار است.

در بخش دیگری نتایج مربوط به همبستگی بین شیوه‌های مقابله با تجارب استرس‌زا شامل مقابله مسئله‌محور، مقابله هیجان‌محور و مقابله اجتنابی با عزت‌نفس و عواطف مثبت و منفی دانشجویان شواهد مضاعفی را برای روایی ملاکی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا فراهم کرد. در این بخش، نتایج مطالعه حاضر همسو با یافته‌های مطالعات هریس (۲۰۱۵)، لبراگویی و همکاران (۲۰۱۸)، ساکلوفسکی و همکاران (۲۰۱۲)، پارک، هپنر و لی^۲ (۲۰۱۰)، بانویلی و همکاران (۲۰۱۷) و مک‌کارتی و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که قضاوت‌های ارزشیابانه افراد از خویشتن و تجارب هیجانی مثبت و منفی آنها در زمره همبسته‌های مفهومی بااهمیت شیوه ارجح افراد برای پاسخدهی و مدیریت تجارب استرس‌زا در دانشجویان تلقی می‌شود. این یافته‌ها همسو با آموزه‌های مفهومی مدل فرایندی

---

1. Parker & Endler
2. Park, Heppner & Lee

مقابله تاکید می‌کند که مفاهمی مانند عزت‌نفس و عواطف مثبت و منفی به مثابه بخشی از پیکره سازه زیربنایی سرمایه روان‌شناختی افراد، منطق روش ترجیحی آنها برای رویارویی و مدیریت موقعیت‌های استرس‌زا را تصریح می‌کند؛ بنابراین، این نتایج خاطر نشان می‌سازند که بخشی از تمایز در مدل پاسخ‌دهی به شرایط چالش‌زا و آسیب‌پذیری یا مصونیت روانی آنها در مواجهه با این تجارب انگیزاننده از طریق منابع مقابله‌ای و سرمایه روان‌شناختی افراد تبیین می‌شود (گورکاوا و زلینیکووا، ۲۰۱۸؛ ژانگ، پیترس و برات استریت^۱، ۲۰۱۸؛ وانکستونی و هیکس^۲، ۲۰۱۹؛ گان، یانگ، ژو و ژانگ^۳، ۲۰۰۷).

مطالعه حاضر چند محدودیت دارد. اول، نمونه مطالعه حاضر فقط شامل دانشجویان شد؛ بنابراین، به‌منظور تعیین ظرفیت تعمیم‌پذیری یافته‌های مطالعه حاضر به گروه‌های دیگر، انجام مطالعاتی بر روی گروه‌های دیگر مورد نیاز است. دوم، انجام مطالعه حاضر مشتمل بر یکبار اندازه‌گیری بود؛ بنابراین، آزمون میزان ثبات نمره‌های نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا امکان‌پذیر نیست. سوم، در مطالعه حاضر، آزمون ویژگی‌های نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا با تمرکز بر روایی عاملی و روایی سازه این مقیاس مبتنی بود؛ بنابراین، سنجش ویژگی‌های فنی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا با تاکید بر روش‌های دیگری مانند روایی پیش‌بین، روایی واگرا و روایی افزایشی پیشنهاد می‌شود. چهارم، با وجود آن که در مطالعه حاضر اندازه‌های مربوط به نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا از دو گروه جنسی جمع‌آوری شده است اما تحلیل هم‌ارزی جنسی ساختار عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در کانون توجه محققان قرار نگرفت؛ بنابراین، انجام پژوهشی روشمند با هدف سنجش تغییرناپذیری عاملی نسخه کوتاه سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا در دو جنس پیشنهاد می‌شود.

-
1. Zhang, Peters & Bradstreet
  2. Vanstone & Hicks
  3. Gan, Yang, Zhou & Zhang

در مجموع، یافته‌های مطالعه حاضر نشان می‌دهد که نسخه فارسی سیاهه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا به مثابه یک ابزار خودگزارشی سه‌بعدی در قلمرو مطالعاتی سبک‌های مقابله با تجارب تحصیلی استرس‌زا، از لحاظ روان‌سنجی برای سنجش ابعاد سه‌گانه سبک‌های مقابله‌ای، ابزاری دقیق و قابل اطمینان است.

منابع

- رجبی، غلامرضا و بهلول، نسرین. (۱۳۸۶). سنجش پایایی و روایی مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ دانشجویان سال اول دانشگاه شهید چمران. *پژوهش‌های تربیتی و روان‌شناختی*، ۳ (۲)، ۴۸-۳۳.
- صالح‌زاده، پروین، شکری، امید و فتح‌آبادی، جلیل. (۱۳۹۶). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه رفتارهای سبک زندگی تحصیلی ارتقادهنده سلامت تحصیلی: چشم‌اندازی بر نظریه‌های معاصر انگیزش پیشرفت. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۸ (۳۰)، ۱۰۵-۶۱.
- گراوند، یاسر، کوهی، محمد، سید کابلی، الهه و علیزاده، احمد. (۱۳۹۹). ساخت و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه درگیری پژوهشی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۰ (۳۹)، ۶۰-۴۱.
- گودرزی، احمد، شکری، امید و شریفی، مسعود. (۱۳۹۳). ارزیابی‌های شناختی، راهبردهای مقابله‌ای، خوش‌بینی و بهزیستی ذهنی. *مجله روان‌شناسی*، ۱۸ (۴)، ۳۶۴-۳۴۶.

- Amirkhan, J. (1990). The factor analytically derived measure of coping: The Coping Strategy Indicator. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1066-1074.
- Bodys-Cupak, I., Majda, A., Zalewska-Puchała, J., & Kamińska. A. (2016). The impact of a sense of self-efficacy on the level of stress and the ways of coping with difficult situations in Polish nursing students. *Nurse Education Today*, 45, 102-107.
- Bonneville-Roussy, A., Evans, P., Verner-Filion, J., Vallerand, R. J., & Bouffard, T. (2017). Motivation and coping with the stress of assessment: Gender differences in outcomes for university students. *Contemporary Educational Psychology*, 48, 28-42.

- Boysan M. (2012). Validity of the Coping Inventory for Stressful Situations-short form (CISS-21) in a non-clinical Turkish sample. *Journal of Psychiatry & Neuroscience*, 25, 101–107.
- Brands, I. M. H., Köhler, S., Stapert, Z. S., Wade, D.T., & Heugten, C. M. (2014). Psychometric properties of the Coping Inventory for Stressful Situations (CISS) in patients with acquired brain injury. *Psychological Assessment*, 26 (3), 848–856.
- Calsbeek, H., Rijken, M., Bekkers, M. J. T. M., Henegouwen, G. P. V. B., & Dekker, J. (2006). Coping in adolescents and young adults with chronic digestive disorders: Impact on school and leisure activities. *Psychology and Health*, 21, 447–462.
- Carver, C. (1997). You want to measure coping but your protocol's too long: Consider the brief COPE. *International Journal of Behavioral Medicine*, 4, 92-100.
- Choi, Y., Moon, E., Park, J. M., Lee, B. D., Lee, Y. M., Jeong, H. J., & Chung, Y. I. (2017). Psychometric Properties of the Coping Inventory for Stressful Situations in Korean Adults. *Psychiatry Investigation*, 14(4), 427–433.
- Cohan, S. L., Jang, K. L., & Stein, M. B. (2006). Confirmatory factor analysis of a short form of the coping inventory for stressful situations. *Journal of Clinical Psychology*, 62(3), 273–283.
- Conner-Smith, J., & Flaschbart, C. (2007). Relations between personality and coping: A meta-analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93, 1080-1107.
- Cosway, R., Endler, N., Sadler, A., & Deary, I. (2007). The Coping Inventory for Stressful Situations: Factorial structure and associations with personality traits and psychological health. *Journal of Applied Biobehavioral Research*, 5, 121-143.
- Endler, N. S., Parker, J. D. (1990). Multidimensional assessment of coping: a critical-evaluation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 844–854.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. A. (1994). Assessment of multidimensional coping: Task, emotion, and avoidance strategies. *Psychological Assessment*, 6, 50–60.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. (1999). Coping Inventory for Stressful Situations (CISS): Manual Multi-Health Systems. Toronto, Canada: Multi-Health Systems.

- Enns, A., Eldridge, G. D., Montgomery, C., & Gonzalez, V. A. (2018). *Perceived stress, coping strategies, and emotional intelligence: A cross-sectional study of university students in helping disciplines. Nurse Education Today, 68*, 226-231.
- Folkman, S., & Lazarus, R. (1988). *Manual for the ways of coping questionnaire*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Gan, Y., Yang, M., Zhou, Y., & Zhang, Y. (2007). The two-factor structure of future-oriented coping and its mediating role in student engagement. *Personality and Individual Differences, 43*, 851–863.
- Greenaway, K. H., Louis, W. R., Parker, S. L., Kalokerinos, E. K., Smith, J. R., & Terry, D. J. (2015). *Measures of Coping for Psychological Well-Being*. In G. J. Boyle, D. Saklofske, & G. Matthews (Eds.), *Measures of Personality and Social Psychological Constructs* (pp. 322-351). Elsevier/Academic Press.
- Greene, H. A. (2013). "Psychometric properties of the Coping Inventory for Stressful Situations in individuals with traumatic brain injury". Thesis for Master of Arts in Clinical Psychology, Wayne State University.
- Gurková, E., & Zeleníková, R. (2018). Nursing students' perceived stress, coping strategies, health and supervisory approaches in clinical practice: A Slovak and Czech perspective. *Nurse Education Today, 65*, 4–10.
- Herres, J. (2015). Adolescent coping profiles differentiate reports of depression and anxiety symptoms. *Journal of Affective Disorders, 186*, 312–319.
- Hurt, C. S., Thomas, B. A., Burn, D. J., Hindle, J. V., Landau, S., Smauel, M.,... Brown, R. G. (2011). Coping in Parkinson's disease: an examination of the coping inventory for stressful situations. *International Journal of Geriatric Psychiatry, 26*(10), 1030-1037.
- Jo, H. I. (2000). Reliability and validity of the Coping Inventory for Stressful Situation (CISS) in African American adolescents. *Korean journal of counseling & psychotherapy, 12*, 205–214.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practices of structural equation modeling* (2nd edition). New York: Guilford.
- Krohne, H., & Egloff, B. (2005). Vigilant and avoidant coping: Theory and measurement. In C. Spielberger, & I. Sarason (Eds.), *Stress and emotion* (Vol. 17, pp. 97_113). Washington, DC: Taylor & Francis.

- Labrague, L. J., McEnroe–Petitte, D. M., De Los Santos, J. A. A., Edet, O. B. (2018). Examining stress perceptions and coping strategies among Saudi nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*, 65, 192–200.
- Lazarus, R. (2006). *Stress and emotion: A new synthesis*. New York: Springer.
- Li, C., Liu, Q., Hu, T., & Jin, X. (2017). Adapting the short form of the Coping Inventory for Stressful Situations into Chinese. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 13, 1669-1675.
- Marsella, A. J., & Leong, F. T. L. (1995). Cross-cultural issues in personality and career assessment. *Journal of Career Assessment*, 3, 202–218.
- McCarthy, B., Trace, A., O'Donovan, M., O'Regan, P., Brady-Nevin, C., O'Shea, M., Martin, A. M., & Murphy, M. (2018). Coping with Stressful Events: A Pre-Post-Test of a Psycho-Educational Intervention for Undergraduate Nursing and Midwifery Students. *Nurse Education Today*, 61, 273-280.
- McWilliams, L.A., Cox, B. J., Enns, M. W. (2003). Use of the Coping Inventory for Stressful Situations in a clinically depressed sample: factor structure, personality correlates, and prediction of distress. *Journal of Clinical Psychology*, 59, 423–437.
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2006). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage publication. Thousand Oaks. London. New Dehi.
- Miller, S. (1987). Monitoring and blunting: Validation of a questionnaire to assess styles of information seeking under threat. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 345-353.
- Park, H. J., Heppner, P. P., & Lee, D. (2010). Maladaptive coping and self-esteem as mediators between perfectionism and psychological distress. *Personality and Individual Differences*, 48, 469–474.
- Park, Y. C., Kim, K. I., & Noh, S. (2000). Validity assessment of the CISS (coping Inventory for stressful situation) in Korean high-school students. *Journal of Korean Neuropsychiatric Association*, 39, 55–64.
- Parker, J., & Endler, N. (2006). Coping with coping assessment: A critical review. *European Journal of Personality*, 6, 321_344.
- Rafnsson, F. D., Smari, J., Windle, M., Mears, S. A., & Endler, N. S. (2006). Factor structure and psychometric characteristics of the

- Icelandic version of the Coping Inventory for Stressful Situations (CISS). *Personality and Individual Differences*, 40, 1247–1258.
- Ramli, M., Mohd, A. F., Khalid, Y., & Rosnani, S. (2008). Validation of the Bahasa Malaysia version of the Coping Inventory for Stressful Situation. *Malaysian Journal of Psychiatry*, 17, 7–16.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Sakata, M., Takagishi, Y., & Kitamura, T. (2013). Factor structure of the Japanese version of the Coping Inventory for Stressful Situations: reclassification of coping styles and predictive power for depressive mood. *Journal of Psychology and Psychotherapy*, 3, 111-118.
- Saklofske, D. H., Austin, E. J., Mastoras, S. M., Beaton, L., & Osborne, S. E. (2012). Relationships of personality, affect, emotional intelligence and coping with student stress and academic success: Different patterns of association for stress and success. *Learning and Individual Differences*, 22, 251–257.
- Saravanan, C., Mohamad, M., & Alias, A. (2019). Coping strategies used by international students who recovered from homesickness and depression in Malaysia. *International Journal of Intercultural Relations*, 68, 77-87.
- Takagishi, Y., Sakata, M. & Kitamura, T. (2014). Factor structure of the Coping Inventory for Stressful Situations (CISS) in Japanese workers. *Psychology*, 5, 1620-1628.
- Vanstone, D. M., & Hicks, R. E. (2019). Transitioning to university: Coping styles as mediators between adaptive-maladaptive perfectionism and test anxiety. *Personality and Individual Differences*, 14115, 68-75.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 1063-1070.
- weston, R., & Gore, Jr. P. A. (2006). A brief guide to structural equation modeling. *Journal of Counseling Psychology*, 5, 719-751.
- Yin, X. Q., Wang, L. H., Zhang, G. D., Liang, X. B., Li, L., Zimmerman, M. A., & Wang, J. L. (2017). The promotive effects of peer support and active coping on the relationship between

- bullying victimization and depression among Chinese boarding students. *Psychiatry Research*, 256, 59-65.
- Zhang, Y., Peters, A., & Bradstreet, J. (2018). Relationships among sleep quality, coping styles, and depressive symptoms among college nursing students: A multiple mediator model. *Journal of Professional Nursing*, 34(4), 320-325.